

A
TURÁNI TÁRSASÁG
EDDIGI ÉS JÖVENDŐ MŰKÖDÉSE

I.

Megnyitó beszéd az 1914. évi január hó 31-iki közgyűlésre tartotta

GRÓF TELEKI PÁL D^r

A TÁRSASÁG ELNÖKE.

II.

Jelentés és előterjesztés az 1914. évi január hó 31-iki közgyűlés részére írta

PAIKERT ALAJOS

A TÁRSASÁG ÜGYVEZETŐ ALELNÖKE.

„Kutatni és felvirágoztatni, tudományosan és gyakorlatilag Turánt, nagy múltunkat és talán még nagyobb jövőnket jelentő őshazánkat. Európában és Ázsiában, Dévénytől Tokióig, múltban, jelenben és jövőben, barátokat és szövetségeseket szerezve magunk és az egész világ javára. Ez törekvésünk és ebben egyesüljünk mindnyájan.”

I.

Tisztelt Uraim! Amidőn a Turáni Társaságnak közgyűlését van szerencsém megnyitni, nem akarom idejüket hosszadalmas, tudományos visszapillantással igénybevenni, mint ahogyan az tudományos társaságok elnöki megnyitójában szokásos, hanem csak Társaságunk tevékenységével kívánok foglalkozni. Hiszen egyrészt a tudományos és gazdasági kutatásoknak és tevékenységnek oly nagy terére kívánjuk figyelmünket kiterjeszteni, hogy egy bármily vázlatos visszapillantás is a politikai, gazdasági megrázkódtatásokban és átalakulásokban oly gazdag elmúlt esztendőre túl hosszúra nyúlna. Másrészt nem is akarok addig kitekinteni a porondra, amelyen más nemzetek tudományos és gazdasági egyesületei mérik össze nemes vetélkedésben, avagy a létért való küzdelemben erejüket, míg nem erősítjük meg erős akarattal és egyetértő munkával társulatunkat, föl nem vétezzük erre a küzdelemre, amelyben — azt nem kétlem — derekasan fogja helyét megállni.

Az elmúlt másfél esztendő szomorú gazdasági viszonyai a tudományos életre is visszahatottak. A mi kellő fejlődésünket 'i hátráltatták. Igaz, hogy talán túlságosan idealistikus alapi kra fektettük társaságunk szervezetét, midőn a működő tagságot tiszteletbelivé tettük, az önként csatlakozó u. n. pártoló tagoknak pedig nem adva meg a szavazati jogot, igazságtalanok is voltunk, és magunk zártuk el magunk elől a tagszerzés, a megerősödés útjait. E tárgyban indítványt is fogok a tisztelt közgyűlés elé terjeszteni. Örömmel tapasztaltam, hogy még így is mennyire fokozódott az utóbbi időben az érdeklődés társulatunk és törekvéseink iránt. Különös örömmel tölt el, hogy közéletünk legmértvadóbb egyéniségei kísérik figyelemmel és mint újabban nind többször volt alkalmam meggyőződni, meleg érdeklődéssel a Turáni Társaság meginduló tevékenységét. Azt hiszem afőlött sehol széles e hazában és amerre csak öntudatra ébredt turániak élnek, nem kell vitatkozni, hogy fajunk, faji kultúra ők és jellegünk művelése, erősítése nemcsak legnemesebb faxadatunk emberi szempontból — mert csak fáján át lehet az egyed az emberiség szolgálatára —, de létérdekünk is. Most mikor körülöttünk mindenütt fajilag idegen népek, akik között egykor hadi tettekben, műveltségben elől-

jártunk, faji öntudatra ébredve, erős nemzeti államokat építenek föl, ezt sem kell bizonyítani. De hordozzuk körül a létünkért való küzdelem véres kardját és ne hagyjuk csüggedni a reményt, hogy elszenvedett megpróbáltatások, fenyegető veszélyek megedzik a turáni fajt, megacélozzák energiáját és nem csak meg nem törve, de meg sem fogyva, vezetik majd jobb jövő felé.

Ennek a nagy és minden magyar előtt szent célnak szolgálatában áll a mi fiatal Társaságunk is. Erősödése, avagy gyengülése kicsiben követni fogja népünk, főleg művelt körei nemzeti érzésének kilengéseit. Ennek a célnak szolgálatában kell megoldanunk a részletes munka feladatait. Nem akarok már ismétlésbe esni. Folyóiratunk bevezetőjében részletesebben mutattam reá ezekre, mint ahogy most itt vázolhatnám. Másrészt az ügyvezető alelnök úr jelentése számot fog adni a közelmúlt és a közeljövő munkájáról. Ezt a munkát nem én végeztem, nem én vezettem, hanem azok, akik a Társaságot alapították és engem erre a megtisztelő tisztségre meghívtak, legnagyobb részt pedig az ügyvezető alelnök úr, akinek minden irányú önzetlen áldozatkészségét kiemelni az elnöki megnyitóban kötelességemnek tartom. Én a Társaság munkáját élénk figyelemmel és — erről, Uraim, többen tudnak Önök közül — éles kritikával kísértem. És mit láttam?

Láttam, hogy a Társaság, dacára a mostoha időknek, amelyekben született, dacára önhibájából felrakott bilincseinek, az alapszabályoknak, dacára kétségnek és visszavonásnak erejében gyarapodott. Céljait mindjobban megismerik a hivatott bírálók, mindjobban méltányolják munkáját.

Uraim! Megígértem, hogy egész rövid leszek. — Társaságunk legfőbb célját abban látom, hogy érdeklődést keltsen és munkásokat segítsen nevelni azon tudományos és gazdasági céloknak, amelyekkel fajunk és általa az emberi kultúra fejlődését szolgáljuk. És társaságunk legfőbb jelentőségét, amely által kulturális fejlődésünk tényezőjévé válik, abban látom, hogy egyesíti és összehozza e törekvésben különböző tudományágak és a közgazdaság különböző ágainak munkásait. Nekünk turániaknak szükségünk van arra, hogy keressük azt, ami összehoz s ne azt, ami szétválaszt.

A *Turáni Társaság* rövid fennállása óta, *Magyar Ázsiai Társaság* jellegéhez híven, tevékenyen részt vett Ázsia tudományos és gazdasági felkutatásában és feltárásában.

Részben és teljesen társaságunk aegisze alatt eddig máris öt *magyar expeditio*, illetve tanulmányozó csoport kutatta az ázsiai kontinens egyes, magyar szempontból fontosabb vidékeinek néprajzi, földrajzi és különösen gazdasági viszonyait, résztvevői pedig ezen útjukról visszatérve, vagy máris beszámoltak ott szerzett tapasztalataikról, vagy pedig most foglalkoznak azok feldolgozásával és közlésével.

Ezen tanulmányutak időbeli sorrendben a következők:

1. A *Mészáros-Milleker-féle* kisázsiai expeditio, amely a Tuz-Csöllü, eddig teljesen terméketlennek hitt steppe területeit Angora és Konia között tanulmányozta, alapos néprajzi, geológiai és gazdasági felvételek alapján és azt a nagy, a térképeken fehéren hagyott területet a gazdasági kultúrának igen alkalmasnak találta. Ezen expedícióban, az említett vezetőkön, dr. *Mészáros Gyulán* és dr. *Milleker Rezsőn* kívül *Andrasovszky József* botanikus és *Náday Lajos* zoológus vettek részt. A tanulmányút tudományos és gyakorlati eredményei részben már feldolgoztattak és közzöltettek és pedig úgy társaságunk folyóiratában a „*Túrán*” -ban, mint más helyeken, részben pedig még feldolgozás alatt állanak.

2. A *Timkó Imre* főgeológus tagtársunk által az *Arai- és Kaspi-tó* vidékein végzett, elsősorban *agrogeológiai* tanulmányút, amely ezen területek gazdasági lehetőségeit, az ott ma dívó és a turáni *kirgizek* meglepő rátermetségét bizonyító modern mezőgazdasági üzemeit figyelte meg, sok fontos mozzanatot írva le, amely egyrészt a mi hasonló alföldi gazdaságunkra értékes, másrészt nemzetünk őstörténetére felderítő fényt vet.

3. A második *Milleker-féle kisázsiai expeditio*, amely ezúttal a *Konia* és *Kaizarié* közötti területet tette részletes tudományos és gazdasági felvételek tárgyává. Ez a terület a most rohamosan befejezéséhez közeledő *Bagdad vasút* érdeksphaerájába tartozik és szomszédos a monarchiára oly fontos *Kilikia* tartománnyal. Dr. *Milleker Rezső* sikeres Ázsia kutató-tagtársunkat ez alkalommal dr. *Horváth Béla* tagtársunk kísérte.

4. A *Kovács-Holzwarth-féle kaukázusi* tanulmányút. Itt a Kaukázus déli lejtőin, valamint Perzsia északnyugati tartományaiban eszközölt számtalan gazdasági és egyéb felvételt dr. *Kovács Jenő* és dr. *Holzwarth Lajos* tagtársunk. Egyrészt a Kaukázus hírneves gruzini hadi útját, valamint ezen vidék érdekes népegyvelegét, másrészt a Kaspi-tenger közelében levő világhírű petroleum- forrásokat tanulmányozták derék kutatóink, kik ez útjukban egyúttal a *krimi félszigetet* is meglátogatták.

5. A *Sebők-Schultz-féle középázsiai* tanulmányút, európai és ázsiai Oroszországon keresztül a *Baikal-tó* környékére, ahol a turáni *burjátok* között élve, azok ősi szokásait, többek között a régi magyar kultuszhoz rokon fehérlő áldozatát is megfigyelheték. *Sebők Imre* dr. és *Schultz Aurél* tagtársaink éles és számos nagyobb tanulmányúton begyakorolt szeme, alapos megfigyelés alá vette úgy az említett vidéket, mint pedig azután, *Mongolia*, *Mandszúria* és *Észak-Khina* területeit, eleven tolla pedig élvezetes leírásban tárja elénk ezen most ébredező nagy térségek gazdasági és társadalmi evolúcióját.

Ázsia-kutató tagtársaink ezen útjaikban mindig szem előtt tartották a társaság céljait és hivatását és annak minél hívebben megfelelni igyekeztek. Társaságunk *nagy hálaival* tartozik nekik fáradságtalan és sikeres kutatásaikért.

Egyrészt, hogy Ázsiában járt kutatóink közvetlen a nagyközönséggel közölhessék útjaik különböző tapasztalatait, másrészt, hogy a társaság céljai és elért eredményei közvetlenül is népszerűvé tétessenek, — társaságunk eleitől fogva, az arra alkalmas évadban *előadásokat* rendezett.

Ezen előadásokat a nagyközönség folyton fokozódó érdeklődéssel kísérte, ami bizonyára az *előadónak* és az általuk tartott előadások érdekes és aktuális anyagának *érdeme*.

A Turáni Társaság eddigi *előadói* közül itt megemlítem; *Abdul Baha*, *Abbas* efendit, *Cholnoky Jenő* dr-t, *Kmoskó Mihály* dr-t, *Kovács Jenő* dr-t, *Márki Sándor* dr-t, *Mészáros Gyula* dr-t, *Milleker Rezső* dr-t, *Prinz Gyula* dr-t, *Sassi Nagy Lajost*, *Sebők Imre* dr-t, *Shuhu Chibát*, *Strzygowsky József* dr-t, *Szádeczky Lajos* dr-t, *F. Takács Zoltán* dr-t, *Timkó Imrét*, *F. Tóth Jenőt*, *Vikár Bélát* és a többit.

Az előadások részben a Magyar Tudományos Akadémia ezen termében, részben pedig a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében tartattak és legnagyobb részük a „*Turán*”-ban már megjelent, vagy a közel-jövőben ott megjelenik.

Itt is hálával meg kell emlékeznünk az előadó urak igazi önzetlen lelkesedéséről, mert legnagyobb része, úgy mint kutatóink is, díjtalanul végezte nehéz és sok fáradsággal járó feladatát.

A társaság életében fontos fejlődési fokozat volt, amikor abba a helyzetbe került, hogy saját folyóiratot adhatott ki. Hála a közoktatási kormány áldozatkész támogatásának, társaságunk máris saját folyóirattal, a kéthavonként megjelenő „*Turán*”-nal rendelkezik, melynek első évfolyamát van szerencsém itt bemutatni.

E folyóiratunk magyar, francia és török szöveggel jelenvén meg, azt a külföld azon köreiből is olvassák, ahová eszméinket terjeszteni óhajtjuk.

Folyóiratunk révén több más folyóirattal, társasággal, intézettel stb. léptünk *csereviszonyba* és ezúton, valamint tettekre kész tagtársaink lelkesedéséből a Turáni Társaság ma már egy folyton gyarapodó *könyvtárral* rendelkezik, a hozzávaló folyóiratokkal és térképekkel. Társaságunk ezen most kezdődő *turáni* könyvtára az idevágó magyar, török, angol, indiai stb. szakkönyveket tartalmazza és tagtársainknak a szokásos eljárás mellett állandóan rendelkezésére áll.

Itt hálásan meg kell említenünk, hogy a magyar királyi földművelésügyi miniszter úr szíves előzékenysége folytán társaságunk a Mezőgazdasági Múzeum épületében *állandó helyiséget* is nyert, teljesen díjtalanul, ahol a társaság irodája, könyvtára és keletkező gyűjteményei mindaddig jó elhelyezést nyertek, amíg azt anyagi erőnk nagyobb és központibb helyiséggel felcserélheti.

Köszönetünket érdemelte ki különben *Tóth Jenő* tagtársunk is, aki nemcsak több előadást tartott nekünk Indiával kapcsolatban, hanem értékes indiai könyv- és éremgyűjteményét is odaajándékozta könyvtárunknak és keletkező *turáni múzeumunknak*.

De rövidre kell fognom jelentésemet, mélyen tisztelt közgyűlés és itt csak azt említem meg, hogy az elmúlt időben ezeken kívül szerény tehetségünkhöz mérten igyekeztünk úgy magyar, mint *török*, vagy más velünk rokon *ifjaknak* idevonatkozó *tanulmányait* elősegíteni, igyekeztünk a *turáni internátus* létesítése érdekében eljárni, a Budapesten felállítandó *mecset*, valamint az evvel kapcsolatos ügyeket előbbre vinni, stb.

Hogy az *Azsiába* készülő *expeditiók*, vagy tanulmányutak *résztevőinek* fáradságait megkönnyítsük és sikeresebbé tegyük, két hónap alatt *török* és *orosz* gyakorlati nyelvtanítási kurzust rendeztünk be tagtársaink ezen csoportja részére, egyben meg-

tettük a kellő lépéseket, hogy az ilyen expedíciókra, vagy tanulmányutakra szükséges *tudományos mérések és felvételek*, úgymint magasságmérések, photogrammetria, anthropometria, fényképészet, térképészet, stb. szakavatott és bevált szakőrök által taníttassanak.

Ez irányban is szívesen állunk a rokon társaságok rendelkezésére. Még sok másban tettünk kezdeményező lépéseket és igyekeztünk céljainkat megvalósítani.

Ez volt, igen röviden, eddigi működésünk.

Ami a Turáni Társaság *jövendő munkaprogramját* illeti, arról itt szintén csak egészen röviden óhajtok megemlékezni. Folytatni és kifejleszteni óhajtjuk eddigi működésünket: a tudományos *expedíciók és tanulmányutak* irányítását és támogatását, folytatni *előadásainkat, folyóiratunkat* a „Turán”-t, a már megindított *expedíciós kurzust*, gyarapítani *könyvtárunkat* és *gyűjteményeinket*, folytatni és kifejleszteni *csereviszonyunkat* és együttműködésünket a hasonló célú bel- és külföldi *társaságokkal*, valamint azok folyóirataival, folytatni a megkezdett munkát a *turáni internátus* létesítése körül, stb.

Ezeken kívül megindítjuk a rég tervbe vett *szakosztályok* és *bizottságok* működését, így különösen a közgazdasági, a néprajz-nyelvészeti, a művészeti, a történelmi és régészeti, a nevelésügyi stb. szakosztályokat és bizottságokat. Megindítjuk társaságunk bel- és külföldi *fiókjait* és előkészítjük az együttműködést az alakuló külföldi *Turáni Társaságokkal*, valamint a nagy angol, francia, német, orosz, japán, stb. *ázsiai társaságokkal*. Előkészítjük a *turáni kiállítást és kongresszust*, szóval részt veszünk mindama mozgalmakban, amelyek a turánság és vele a magyarságnak gazdasági és kulturális előrehaladását eredményezik.

Nekünk nemcsak állandóan erősítenünk, gyarapítanunk és *egységessé kell* tennünk nemzetünket határainkon belül, de mindenhol *azokon kívül* is. Ahol csak magyarok és turániak élnek, velük kell hogy legyünk, oltalmaznunk, támogatnunk és bátorítanunk kell őket, hogy ők is érezzék a haza védő karjait, a kölcsönösség és együvértartozás cselekvésre indító magasztos érzését.

Igenis, mi *gazdasági expanzióra* törekszünk, természetesen a monarchia külügyi politikáján belül, de úgy, ahogy azt a nagy birodalmak közül Németország és Anglia, a kis országok közül pedig Belgium és Hollandia teszik.

Nekünk jelenleg nincsenek *gyarmataink*, nem is törekszünk tényleges gyarmatok után, de hasonlóképpen, ahogy a kis Belgium vállalkozó iparosai, kereskedői, tudósai mindenhol a világ legtávolibb részeiben is dicsőséget és gazdagságot szereznek kis házájuknak, ekképpen mi is járhatunk el hasonló sikerekkel.

Hisz kiváló mérnökeink, kereskedőink és vállalkozóink közül már most is számosan igen előkelő és befolyásos állásokat töltenek be Európán kívül, úgy Amerikában, mint Ázsiában, sőt Ausztráliában is.

Ezen törekvéseinkben bennünket sem politikai, sem felekezeti, sem exclusiv faji szempontok nem vezérelnek. Alapszabályainkban is kifejezést adtunk annak az elvnek, hogy politikai és felekezeti kérdések ki vannak zárva körünkől, céljainkat pedig a nem-turáni népekkel egyetértésben óhajtjuk elérni. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy céltudatos és energikus nemzeti irányban haladjunk, mert különösen ma áll az, hogy oly nemzet, mely elpuhul, vagy elgyöngül, vagy gazdaságilag és kultúrában visszamarad a körülötte levő többi nemzetekkel szemben, az lassan lesüllyed, elveszíti létjogosultságát és eltűnik a szürke árban.

A magyar nemzet nagy és fényes jövő előtt áll és bizonyos, hogy a germánság és szlávtság fénykora után a turánság virágzása következik.

Reánk, magyarokra, ez óriási ébredező hatalomnak, (a turánságnak) nyugati képviselőire vár az a nagy és nehéz, de dicső feladat, hogy a hatszáz milliós turánságnak szellemi és gazdasági vezérei legyünk.

Ezt a nagy feladatot van hivatva elsősorban a *Turáni Társaság* előkészíteni és pedig oly irányban, hogy az nemcsak a turánságnak, nemcsak Európának és Ázsiának, de az egész emberiségnek javára, hasznára és dicsőségére váljék.

És most uraim, itt a Magyar Tudományos Akadémiában, amelyet *Széchenyi István* lángelméje a magyarság jövő nagysága alapkövének teremtett és itt ebben a teremben, ahol *Körösi Csorna Sándor* márványszobra reánk tekint, elvárva, hogy ezt a nagy munkát, amelyet ő élete feláldozásával megkezdett, folytassuk, — arra kérjük Önöket mind, hogy ebben a nagy eszmében és célban tömörüljünk, dolgozzunk együtt, mindenki legjobb tudása szerint, teljes odaadással, teljes egyetértésben és teljes sikerrel.

Éljen Turán!

A TURÁNI TÁRSASÁG

elnöksége és választmánya.

Tiszteletbeli elnök :

Széchenyi Béla gróf.

Elnök.

Teleki Pál gróf dr.

Alelnökök :

Bánffy Miklós gróf
Cholnoky Jenő dr.
Erődi Béla dr.

Esterházy Móricz gróf
Lóczy Lajos dr.
Paikert Alajos (ügyvezető)

Választmány :

Almásy György dr.
Balogh Elemér
Csánki Dezső dr.
Déchy Mór dr.
Dessewffy Emil gróf
Domonyi Mór dr.
Gerenday György dr.
Goldziher Ignác dr.
Gombócz Zoltán dr.
Hoitsy Pál
M. Kovács Gyula dr.
Kunos Ignác dr.
Lers Vilmos dr.
Makay Béla dr.

Mészáros Gyula dr.
Milleker Rezső dr.
Pékár Gyula
Prinz Gyula dr.
Radisics Jenő
Rákosi Jenő
Sebestyén Gyula dr.
Sebők Imre dr.
Szemere Miklós
F. Takács Zoltán dr.
Tóth Béla dr.
Tóth Lajos dr.
Vargha Gyula dr.
Vikár Béla.

TURÁNI TÁRSASÁG.

Célja az egész turánság, vagyis a magyar nemzet és a velünk rokon többi európai és ázsiai népek kulturális és gazdasági előrehaladása, tömörülése, erősödése, úgymint az ázsiai kontinens földrajzi, néprajzi, gazdasági stb. kutatása múltban és jelenben. Politikai és felekezeti kérdések kizártak. Céljait a nem turáni népekkel egyetértve óhajtja elérni. Évente több tudományos expedíciót és tanulmányutat szervez Ázsiába. Számos előadást tart fontosabb turáni kérdésekről. Saját gyűjteményei és könyvtára van. Folyóirata a „Turán”, megjelenik kéthavonta, előfizetési ára egész évre hat korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal I., Napos-ut 4. szám. Tagsági díjak : Alapítók egyszersmindenkorra legalább háromszáz korona; pártolók évi tíz korona. A „Turán” a tagoknak ingyen jár, a tagok az előadásokra külön meghívotnak, stb. Minden pénzküldemény, tehát előfizetések stb. is, a Hazai Bank, V., Dorottya-utca 3. sz. (Turáni Társaság) címére küldendők.

TITKÁRI IRODA: BUDAPEST, VÁROSLIGET, SZÉCHENYI-SZIGET.

FRITZ ÁRMIN
BUDAPEST, VIII.
NAP-UTCA 13. SZ.
YBL. JÓZSEF 3-06.